

MAPA
NIERÓWNOŚCI W SZKOLE

**RAPORT Z PIERWSZEGO ETAPU BADANIA ANKIETOWEGO
PRZEPROWADZONEGO W RAMACH PROGRAMU
RÓWNOŚĆ W SZKOLE - DZIAŁANIA NA RZECZ
PRAW MNIEJSZOŚCI BEZWYZNANIOWEJ**

FUNDACJA
WOLNOŚĆ
OD RELIGII

Badanie Mapa (nie)równości w szkole jest dostępne na stronie internetowej programu Równość w Szkole pod adresem rownoscwshkole.pl/mapa. Narzędzie zostało uruchomione oraz pierwsze wpisy użytkowników zostały odnotowane w ostatnim tygodniu marca 2021. Niniejszy raport podsumowuje pierwszy rok funkcjonowania mapy (stan na koniec marca 2022), ankieta natomiast pozostaje aktywna, w dalszym ciągu można dokonywać wpisów oraz zapoznawać się na bieżąco ze zgłoszeniami nieprawidłowości w szkołach publicznych.

Uczestnikom badania zapewniona jest pełna anonimowość, udostępniane są tylko informacje na temat szkół, co do których zgłaszane są wątpliwości. Osoby decydujące się wziąć udział w badaniu korzystają z listy wyboru z nieprawidłowościami. Listę skonstruowaliśmy zgodnie z naszymi wieloletnimi doświadczeniami pracy na rzecz osób podlegających indoktrynacji i dyskryminacji na tle religijnym w polskim szkolnictwie publicznym. Oprócz powyższego uczestnicy badania, jeśli chcą przekazać fundacji dodatkowe informacje, mogą skorzystać z okienka tekstowego pozwalającego na wpisanie dowolnego komentarza. Jedno zgłoszenie może dotyczyć wielu nieprawidłowości, jeśli takie występują w jednej szkole. Zgłoszenia są na bieżąco weryfikowane i po zatwierdzeniu przez administratorów, pojawiają się na mapie – wizualizacji. Dane są również dostępne w postaci listy zgłoszonych szkół z funkcjonalnością wyszukiwarki.

Nie sposób podsumować pozostawionych przez użytkowników mapy komentarzy w sposób ilościowy. Publikujemy jedynie anonimowo kilka cytatów, które pozwolą czytelnikowi umieścić przedstawione poniżej dane ilościowe w kontekście oraz uświadomić, jak drastyczne bywają formy indoktrynacji i dyskryminacji w polskim szkolnictwie publicznym. W cytatach zachowana została oryginalna pisownia.

Szkoła im. Jana Pawła II podporządkowana wszystkim uroczystościom kościelnym. Rozpoczęcie roku, Dzień Babci, Dzień Matki - występy dzieci organizowane są w kościele. Nauczyciele mają obowiązek być i uczestniczyć. Korytarz szkolny i duża część sal lekcyjnych to jedna wielka gazetka religijna, głównie o JP II. Poczet sztandarowy występuje w strojach stylizowanych na gwardię papieską. Zabawy karnawałowe dla dzieci typu Bal wszystkich świętych, gdzie dzieci przebierają się za postaci biblijne i tak uczestniczą w zabawie. Promuje i wyróżnia się chłopców, którzy są ministrantami. Pani katechetka ważniejsza od dyrektora. Sprawdza na religii z czym dzieci mają kanapki. Jeśli jest piątek a butki są z wędliny lub mięsem, nakazuje wyrzucać je do śmieci. Jedno wielkie pranie mózgow dzieciakom.

Religia 2x w tygodniu w środku lekcji. Dziecko ma okienka, nieraz siedzi na korytarzu bez żadnej opieki. Oświadczenia o uczęszczaniu na religię zbierane w połowie września, czyli z góry ustalenie zajęć religii A nie na wniosek rodziców.

Kiedyś dostałam propozycję, jeśli dobrze pamiętam, uczęszczania na lekcje etyki w piątki o godzinie 18:00. Nie wiem, czy ktoś skorzystał - wątpię. Lekcje religii zawsze były jednak w dogodnych godzinach.

Kiedy jeszcze na zajęcia uczęszczałam, z przymusu nakładanego na mnie przez opiekunów prawnych, ksiądz wielokrotnie mówił o wyznawcach innych religii per "idioci". Obecny był wysoki brak poszanowania dla innych kultur i wierzeń, również brak poszanowania dla osób niewierzących.

Istniała konieczność podpisania KILKU DOKUMENTÓW z oświadczeniem o niechodzeniu na przedmiot, na który się przecież nie zapisałam. Często wśród komentarzy księży, że robi się "święństwo rodzicom".

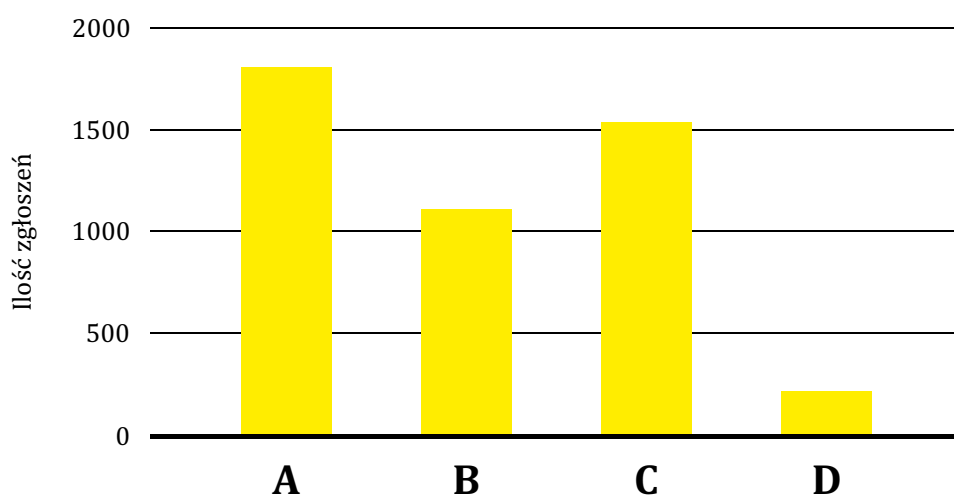
Często też w zamian za religię były okienka z normalnymi lekcjami albo na odwrót, uczniowie mieli problemy za niepojawienie się wtedy w szkole (nawet, jeśli fakt zaistnienia zastępstwa za religię jakąś inną, ważną lekcją, został ogłoszony w ostatniej chwili).

Brak możliwości wypisania z religii, oceny z zachowania zależne od uczęszczania na obowiązkowe msze, obowiązkowe rekolekcje, modlitwy przed i po zajęciach, głośna sprawa kiedy rok temu dyrektor zakazał dzieciom chodzić na czarny protest, a do rodziców wysłał maila grożąc takim uczniom konsekwencjami.

Dyrektor dyskryminuje nauczycieli mających inne, "niekatolickie" poglądy. Wygłasza na forum przy uczniach swoje prawicowe poglądy. W gabinecie i kilku publicznych miejscach wiszą obrazy świętych.

Co roku religia jest wstawiana automatycznie w środku lekcji mimo, że 1/3 klasy nie chodzi na ten przedmiot. Wywalczenie chociaż jednej godziny poza planem jest trudne i poczytane jako wielka łaska i "dobra wola", a nie oczywiste prawo ucznia.

Nieprawidłowości, które można zgłaszać w ramach Mapy (nie)równości w szkole są podzielone na cztery kategorie: 1. *Nieprawidłowości w organizacji lekcji religii i etyki w szkołach i przedszkolach*, ta kategoria zawiera siedem podkategorii; 2. *Msze, rekolekcje, parareligijne imprezy szkolne np. apele z okazji dni papieskich*, tu wyznaczone są trzy podkategorie; 3. *Przemoc symboliczna i wartości szkoły* również z trzema podkategoriami oraz 4. *Inne* (np. bezprawne zapisy w statutach i dokumentach szkolnych). Do końca marca 2022 r. dokonano za pomocą Mapy (nie)równości w szkole łącznie 1981 zgłoszeń nieprawidłowości.

- A** Nieprawidłowości w organizacji lekcji religii i etyki w szkołach i przedszkolach
- B** Msze, rekolekcje, parareligijne imprezy szkolne, np. apele z okazji dni papieskich
- C** Przemoc symboliczna i wartości szkoły
- D** Inne

Najwięcej zgłoszeń dotyczy kategorii *Nieprawidłowości w organizacji lekcji religii i etyki w szkołach i przedszkolach* – 39% wszystkich wskazań. Drugą co do liczebności kategorią zgłoszeń była *Przemoc symboliczna i wartości szkoły* - 33% wszystkich zgłoszeń. Kategoria *Msze, rekolekcje, parareligijne imprezy szkolne np. apele z okazji dni papieskich* obejmuje 23,5%, zaś kategoria *Inne* 4,5% zgłoszeń.

W ramach kategorii Nieprawidłowości w organizacji lekcji religii i etyki w szkołach i przedszkolach zdecydowanie najliczniej wskazywane były „okienka” spowodowane umieszczeniem katechezy między lekcjami obowiązkowymi (blisko 32% procent wszystkich wskazań w obrębie kategorii). Wymuszanie oświadczeń o nieuczęszczaniu na zajęcia religii od uczniów nigdy niezapisanych stanowiło lekko powyżej 19% zgłoszeń w obrębie danej kategorii, a trudności w dostępie do lekcji etyki i dyskryminujący sposób organizacji tych lekcji (np. etyki uczy katecheta, lekcje są w bardzo późnych godzinach poprzedzone "okienkiem") stanowiły blisko 17% nieprawidłowości w ramach opisywanej kategorii. Zbliżoną liczebność miały zgłoszenia podkategorii nieprawidłowości w organizacji zastępstw (np. katecheza lub modlitwa na zastępstwie z przedmiotu obowiązkowego lub zastępstwa z przedmiotów obowiązkowych na katechezie, na której części uczniów ma prawo nie być), które stanowiły 11,5% oraz brak klas wirtualnych dla uczniów zapisanych na religię skutkujący m.in. otrzymywaniem wiadomości od katechetów przez wszystkich rodziców, informacją „uczeń zwolniony” w dzienniku elektronicznym etc. – blisko 10,5% zgłoszeń z danej kategorii. Najmniej liczne były w tej grupie problemów zgłoszenia: wymuszania od uczniów niezapisanych na religię obecności w szkole nawet, gdy jest to pierwsza lub ostatnia godzina lekcyjna – 5,5% oraz zgłoszenia dyskryminacji i indoktrynacji związanej z organizacją religii w przedszkolach (np. wyprowadzanie 3-latków ze wspólnej sali na korytarz) – blisko 5%.

W kategorii Msze, rekolekcje, parareligijne imprezy szkolne np. apele z okazji dni papieskich najliczniejsze były zgłoszenia indoktrynujących lub wykluczających inicjatyw szkolnych (np. jasełka czy konkursy religijne z nagrodami, które wykluczają nieuczęszczających na katechezę uczniów z nagród typu "dzień bez pytania") – lekko powyżej 42%. Zbliżone liczebnie były zgłoszenia wydarzeń w rodzaju mszy w ramach szkolnych uroczystości (np. rozpoczęcia roku szkolnego) "dla wszystkich uczniów", rozpoczęcie roku szkolnego "jak ksiądz skończy mszę" – blisko 38% zgłoszeń z powyższej kategorii. Nieprawidłowości związane z organizacją rekolekcji (np. spowiedź w kantorku wuefisty, przerywanie ciągu lekcji, zmuszanie niezainteresowanych nauczycieli do opieki) stanowiły natomiast blisko 19% zgłoszeń w tej sekcji.

W kategorii Przemoc symboliczna i wartości szkoły zdecydowanie najwięcej zgłoszeń odnotowaliśmy w podkategorii krzyże w salach i pomieszczeniach szkolnych – blisko 60%. Zgłoszenia z podkategorii inne rodzaje przemocy symbolicznej (np. wystawy prac z konkursów religijnych na korytarzach szkolnych, pieśń religijna jako hymn szkoły) stanowiły blisko 29% w tej grupie nieprawidłowości. Najmniejszą pod kątem liczebności podkategorią były tu zgłoszenia szkół, gdzie Jan Paweł II lub inny święty katolicki jest patronem szkoły – 11,5%.

Wśród osób zgłaszających nieprawidłowości jest silna reprezentacja dużych miast, w tym szczególnie Warszawy, czego raczej nie należy interpretować jako nadprzeciętnego statystycznie nagromadzenia nieprawidłowości w tym mieście, ale jako wyraz większej świadomości nieprawidłowości oraz możliwości ich zgłaszania tudzież znacznej gęstości zaludnienia. Zgłoszenia są rozproszone, co można interpretować jako brak występowania do tej pory zorganizowanych akcji wywierania na poszczególne szkoły presji za pomocą *Mapy (nie)równości w szkole*, co z kolei mogłoby wpłynąć negatywnie na reprezentatywność badania. Poniżej przedstawiamy listę dziesięciu szkół, których dotyczy największa liczba zgłoszeń, ale nawet tam nie przekracza ona dziesięciu zgłoszeń na placówkę.

10 najczęściej zgłaszanych szkół	ilość zgłoszeń
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 231 IM. GEN. MARIUSZA ZARUSKIEGO Białołęka, ul. Juranda ze Spychowa 10	8
SZKOŁA PODSTAWOWA IM. JANUSZA KORCZAKA W JÓZEFOSŁAWIU Józefosław, ul. Kameralna 11	7
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 4 IM. JANA PAWŁA II, Z ODDZIAŁAMI PRZEDSZKOLNYMI I ODDZIAŁAMI SPORTOWYMI Pruszków, ul. Hubala 4	7
SZKOŁA PODSTAWOWA IMIENIA POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH W FAJSŁAWICACH Fajstławice, 130A	6
DOLNOŚLĄSKI ZESPÓŁ SZKÓŁ W BIEDRZYCHOWICACH Biedrzychowice, 20	6
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 368 IM. POLSKICH OLIMPIJCZYKÓW Białołęka, ul. Ostródzka 175	5
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 20 IM. ORŁA BIAŁEGO Wrocław-Psie Pole, ul. Henryka Michała Kamieńskiego 24	5
I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. JANA SMOLENIA Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 11	5
ZESPÓŁ SZKÓŁ EKONOMICZNO-USŁUGOWYCH W RYBNIKU Rybnik, ul. św. Józefa 30	5
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 11 IM. WŁADYSŁAWA BRONIEWSKIEGO Tarnowskie Góry, ul. Józefa Korola 38a	5

Zdecydowanej większości zgłoszeń (ponad 57%) dokonali rodzice dzieci uczęszczających do szkół, w których odnotowujemy nieprawidłowości. Uczniowie zgłaszający samodzielnie nieprawidłowości stanowili 28,5% wypełniających ankietę. Ponad 11% zgłaszających stanowili postronni obserwatorzy nieprawidłowości (osoby, które wybierały kategorię „inne”, ponieważ nie pasowały do nich kategorie „nauczyciel”, „uczeń”, „rodzic”). Tylko lekko powyżej 3% wpisów pochodzi od nauczycieli.

W ramach projektu „Równość w Szkole” wprowadziliśmy również pilotażowy program reagowania na zgłoszenia szkolnych nieprawidłowości w dwóch województwach: kujawsko-pomorskim oraz zachodnio-pomorskim. W okresie od listopada 2021 r. do marca 2022 r. zatrudniony przez fundację prawnik skontaktował się z ponad setką szkół publicznych. Dyrektorzy szkół otrzymali korespondencję elektroniczną dotyczącą prawdopodobnego łamania w ich placówkach zasady neutralności światopoglądowej i przepisów oświatowych. W opinii naszego prawnika dominującą reakcją jest próba ignorowania przedstawionych zarzutów. W przypadku nawiązania korespondencji z dyrekcjami szkół oraz rozmów telefonicznych najczęściej spotykamy się z postawą zaprzeczania istnienia problemu, a po przejściu do analizy konkretnych sytuacji i przepisów zazwyczaj dochodzi do tłumaczenia się bądź zwyczajami szkoły bądź też programem nauczania lub zaleceniami kuratoriów czy interpretacjami MEN. Niestety tylko zdecydowana mniejszość szkół, z którymi się skontaktowaliśmy - dosłownie kilka, zareagowała wzorowo, to znaczy złożyła obietnicę poprawy sytuacji, w tym wdrożenia nowych zasad w szkole. Wstępny wniosek z dziesiątków kontaktów wskazuje na słabą znajomość przepisów dotyczących materii projektu u dyrektorów szkół oraz obawę przed reakcjami władz oświatowych na ewentualne wdrożenie w szkołach zasad realnie niedyskryminujących uczniów nieuczęszczających na religię.

Fundacja Wolność od Religii

Fryderyka Chopina 41 lok. 2
20-023 Lublin
fundacja.wor@gmail.com
www.wolnoscodreligii.pl

Tekst udostępniony na warunkach licencji Creative Commons – Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 4.0 – Na tych samych warunkach, co oznacza możliwość dowolnego niekomercyjnego wykorzystania tych utworów, w tym ich kopiowania, rozpowszechniania i użytkowania, pod warunkiem podania autora utworu.

Projekt Równość w Szkole - działania na rzecz praw mniejszości bezwyznaniowej współfinansowany z dotacji programu Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy, finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.

Kwiecień 2022

FUNDACJA
**WOLNOŚĆ
OD RELIGII**

rownosc**w**szkole.pl

Iceland
Liechtenstein **Active**
Norway **citizens fund**

